

Частина перша

Кожного літа міряю тухольські гори, що на Сколівщині, шукаючи слідів Українських Січових Стрільців, заодно вивчаю історію цього давнього бойківського села. Ще збереглися на вершинах старі австрійські окопи, видно недалеко Маківку, а трохи нижче, біля хутора Плоснина – досить великий цвинтар загиблих і померлих російських солдатів і серед них – чимало українців з Наддніпрянської України.

Тут довкола билися Українські Січові Стрільці, які з тухольської долини пішли у своє безсмертя, йшли в шрапнельну заметіль і в ліси російських штиків, йшли, щоб вибороти омріяну Україну і захистити свою маленьку Галичину, йшли, щоб полягти у свої 17-ть років! Всі вони були добровольцями, вступали в Легіон УСС з братами, сусідами, односельцями та однокласниками. Там, на г.Маківці і полягли...

Я завжди буду вдячний жителям Тухлі, які врятували і зберегли у храмі Св.Миколая пропам'ятну таблицю на честь полеглих героїв на горі Маківці, врятували її від новітніх варварів, що прийшли до нас під червоними прапорами.

Зайдіть у храм і поправу сторону від входу побачите цю унікальну таблицю і прочитайте імена юних героїв, героїв-галичан, що як грецькі спартанці, перекрили шлях ворогові. І полягли.

Ми мусимо плекати культ героїв-усусів, як це робили галицькі патріоти у міжвоєнний період, плекати культ національних героїв, героїв-романтиків, що віддали своє життя, піднімаючи червону калину.

Подаємо поіменний список героїв-усусів, що полягли на г. Маківці. Їх прізвища та імена викарбувані на цій історичній таблиці. Прочитай, юний читачу, може вони з твого села чи з твого району, може вони твої ровесники.

Прочитай і завжди пам'ятай про них, бо там, де є культ могил героїв, там не згасне національна пам'ять народу.

Таблиця.

«В кривавих змаганнях в часі війни полягли геройською смертю на горі Маківці в днях 29.IV-8.V.1915 р.

1. Стр. Білянчук Михайло 18 літ Жабепов.Косів
2. Стр. Бехметюк Ілько 22 літ Сідлиська Надвірна
3. Стр. Ганущак Ілько 19 літ Корничі Коломия
4. Стр. Григорчук Юрко 20 літ Корничі Коломия
5. Стр. Грицак Ілько 19 літ Балинці Коломия
6. Стр. Григорчук Олекса 18 літ Річка пос.Косів
7. Стр. Дупрейчук Танас 21 літ Поляни пов.Косів
8. Стр. Ільчук Василь 18 літ Красноіля Косів
9. Стр. Вітинюк Василь 29 літ Жабе Косів
10. Стр. Карпин Федь 22 літ Звенигород Білка
11. Стр. Кішка Іван 19 літ Дахнів ГівЧесанів
12. Стр. Коню шевський Ос. 25 літ Зарваниця Підгайці
13. Стр. Курендаш Олекса 19 літ Гринява пов.Косів
14. Стр. Лаврук Іван 19 літ Княжа вір.Печеніжин
15. Стр. Максимюк Микола 18 літ Прокурова Косів
16. Стр. Матковський Осип 22 літ Висоцько Турка
17. Стр. Мицканюк Михайло 23 літ Яворів пов.Косів
18. Стр. Мицканюк Дмитро 21 літ Яворів Косів
19. Стр. Мицканюк Микола 21 літ Річка Косів
20. Стр. Ребеньчук Іван 20 літ Яворів Косів
21. Стр. Палійчук Василь 20 літ Брустури. Косів
22. Стр. Петрів Дмитро 20 літ Крехівці Станіслав
23. Стр. Попелюк Косів 26 літ Рибне Косів
24. Стр. Пик Федів 20 літ Вишків Самбірщина
25. Стр. Савчук Дмитро 19 літ Тотинія Товмач
26. Стр. Страшинчук Омелян 17 літ Станівці Вишківці
27. Стр. Тимчишин Іван 21 літ Торговиця Товмач
28. Стр. Тимчишин Пилип 21 літ Трудовач, Золочів
29. Стр. Ткачук Федь 21 літ Красноіля Косів
30. Стр. Ткачук Борис 23 літ Річка Косів
31. Стр. Формусяк Дмитро 22 літ Балинці Коломия
32. Шевчук Юліан 19 літ Чернівці, Буковина
33. Цвєлінюк Дмитро 19 літ Ясенів гор. Косів
34. Юзвяк Микола 18 літ Стрільківці. Борщів»

Цю таблицю встановили члени філії товариства охорони могил, що у Скольому.

Частина друга

У Державному архіві Львівської області (ДАЛО) є чимало документів, що стосуються нашого стрілецтва. Українська Галицька Армія була, є і буде блискучим зразком національної української армії.

Військова дисципліна, помножена на високий патріотизм, взаємодопомогу і взаємоповагу між офіцерами і стрільцями, а ще додаймо вироку національну свідомість – робило УГА зразком майбутньої армії України.

Подаємо списки офіцерів та стрільців УГА, що померли від ран і хвороби у польовому госпіталі в Рудках і були поховані на місцевому цвинтарі. Польська поліція зберегла ці документи. Цитуємо один із них:

«Виказ стрільців.

Що від ран або хворіб померли в полевійлічниці в Рудках і лежать похоронені на тутешнім громадським кладовищі.

Поручн.Гладилевич Богдан 7 сотн. ІІ курінь 19/2 1919 р.

Стр. Монастирецький Стефан (Манявапов.Богородчани)

Болонко Павло (Слобідка Поров. Пов.Рогатин 21/2)

Білецький Ілько с.Каськи (Добровлянипов.Стрий) 23/2;

Бринецький Василь (Грімно, пов. Рудки) 7/3;

Янів Осип (Стрешевичіп.Старий Самбір) 9/3;

Щур Андрій (Уличнопов.Дрогобич) 9/3;

Федорів Дмитро (Мисьчівпов.Калуш) 11/3;

Погорецький Кость (Чернівці, Буковина) 11/3;

Криворучка Лесь (Урож, пов.Дрогобич) 15/3;

Модний Михайло (скварява Стара, п.Жовква) 16/3, хорунжі.

Шкільник Юрко (Новосілки Кост. П.Заліщики) 18/3;

Наварийський Іван (Любінь Великий п.Городок) 6/41;

Андрухів Микола (Вільшаник пов.Самбір) 8/4;

Дутка Микола (Слобідка п.Борщів) 8/4;

Мисько Василь (Зарваницяп.Ліско) 13/4;

Далі є ще один документ. Батько хорунжого ШкільникаЮрія просить владу Рудок дати дозвіл перевезти тлінні останки сина у рідне село, що і було зроблено.

Схилимо голови перед цими загиблими юнаками. І ніколи не кажімо, що незалежність нам далася безкровно!

Частина третя

Програли ми наші національно-визвольні змагання. Програли через агресію червоної і білої Росії, через захланність Польщі і недалекоглядність Антанти, але найбільше через низьку національну свідомість українських обивателів, котрі не підтримали героїв чину Червоної Калини, які ніколи не склали зброї.

У ДАЛО зберігається низка документів Львівської воєводської команди державної поліції Польщі. І серед них донесення таємних агентів про створення колишніми офіцерами УГА комітету допомоги колишнім генералам УГА, які залишилися без засобів існування. На листівці-зверненні девіз: «Честь понад усе».

«Звернення.

Шановні товариші! До вас, як до офіцерів УГА з вимогою:

Наші генерали: Курманович, генерал Тарнавський і генерал Кравс живуть у крайній нужді. Генерал Тарнавський в краю, два другі за кордоном... Таке життя наших

керівників армії мусить кожного члена наповнити встидом. Наша офіцерська честь вимагає або наші генерали перестали голодувати. Оподаткувати офіцерів УГА сталим місячним податком і з тих грошей виплачувати. Організатори вимагають списки всіх офіцерів. Слати списки на адресу: Львів, Підвальна 7, а гроші на адресу Земського Банку Гіпотечного, Львів, Підвальна, 7. 1927 р.

Підписали: М.Галущинський, д-р Р.Децикевич, Л.Лепкий, о.Малиновський, Т.Мартинець, Д.Паліїв, Юрій Шепарович.

До складу комітету входить також Я.Дашкевич. Ще треба виплачувати, крім вищезгаданих генералів, Павленкові, п-ковіКрасіцькому і вдові ген.Микитки.

Підписи за уряд фонду Ветеранів:

М.Галущинський та Д.Паліїв.

Більшість згаданих колишніх офіцерів УГА продовжили боротьбу за вою України і з честю віддали своє життя за цій ідеал.

Ігор Федик, науковий співробітник Центру досліджень визвольного руху, член Національної спілки краєзнавців України